

Amalia's erfenis

Marianne en Theo Hoogstraaten

Amalia's erfenis

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

Opgedragen aan alle nazaten van
Amalia van Solms

Proloog

Küstrin, Brandenburg
december 1620

Huiverend van de kou haastte Amalia, gravin van Solms en hofdame van Elizabeth Stuart, de koningin van Bohemen, zich door de ijzige straatjes van het uitgestorven vestingstadje Küstrin. Langs het oude hospitaal en de onderkomens van de garnizoenssoldaten liep ze naar een stenen trap onder aan de muur. Met grote stappen klom ze omhoog. Boven trok ze haar bontcape strakker om zich heen en keek uit over de rivier de Oder; een wit lint van ijsschotsen die traag een weg naar zee zochten. Met haar hand boven haar ogen tuurde ze in de verte. Eens zou daar Frederik van de Palts, de koning van Bohemen, toch moeten verschijnen, met in zijn gevolg haar geliefde Hubert von Anhalt, kolonel in het Boheemse leger. Ze miste hem, net zoals Elizabeth haar man Frederik miste. En ze hadden al meer dan een maand niets meer van hen gehoord.

Nog één keer keek ze in de verte, haalde diep adem en liep langzaam de uitgesleten stenen traptreden weer af. In plaats van in Huberts armen over de dansvloer van het koninklijk paleis in Praag te

zweven, zat ze vast in dit godverlaten oord, op een schiereiland tussen twee rivieren, dat alleen te bereiken was over een weg die dwars door moerasland liep.

‘Hier zijn we voorlopig veilig,’ had koningin Elizabeth na hun aankomst opgewekt gezegd. Als koningin moest zij de moed erin houden, maar ze had van haar gezicht kunnen aflezen hoe groot Elizabeth de vernedering vond om Kerstmis en Nieuwjaar te moeten vieren in een onverwarmd fort zonder feestverlichting en versiering. Zonder haar man, zonder haar luisterrijke hofhouding en nauwelijks voldoende te eten. Slechts een klein groepje getrouwen, onder wie zij en haar zuster Louise, had koningin Elizabeth niet in de steek gelaten na hun overhaaste vlucht uit het koninklijk paleis in Praag.

Wanneer ze daaraan teruggedacht, voelde Amalia de angsten van die dag weer. Kanonnen bulderden in de verte, vanuit meerdere plekken in stad stegen rookwolken op en overal om hen heen had ze mensen zien vluchten voor de snel naderende troepen van keizer Ferdinand.

Achteraf was het een wonder geweest dat ze uit hun handen hadden weten te blijven. Op de dag af een jaar nadat ze in de prachtige Sint Vituskapel tot koning en koningin van Bohemen waren gekroond, hadden de keizerlijke legers koning Frederik en ko-

ningin Elizabeth alweer verjaagd.

Het ergste was dat Elizabeth niet lang op de vlucht kon blijven, want ze was acht maanden zwanger van haar vijfde kind. Hoe ze het allemaal hadden gered, was nauwelijks na te vertellen. Het was vooral een stroom van bizarre, over elkaar heen duikelende beelden: hun koetsen die vastliepen in de sneeuw bij de grens met Silezië, een groep ruiters die onverwachts opdook en hulp bood, gezwoeg door dikke lagen sneeuw, de hoogzwangere Elizabeth achter op een paard, kleumen bij een in de haast aangelegd vuur en de oversteek van een met ijsschotsen bedekte rivier.

Elizabeth had haar op de tweede dag van hun vlucht toevertrouwd dat ze ervan overtuigd was dat de hertog van Brandenburg, een neef van haar echtgenoot, haar wel onderdak zou verlenen. Dat bleek niet het geval. Hij vreesde de wraak van keizer Ferdinand als hij hun hulp verleende. Bij Gods gratie had hij toegestaan dat ze hun intrek namen in het verwaarloosde, vrijwel verlaten vestingstadje Küstrin.

Een ijzige windvlaag sloeg haar in het gezicht toen Amalia het plein voor het fort op liep. Ze trok haar schouders hoog op en stak haar handen in de zakken van haar cape. Tot haar verrassing kwam haar zus naar buiten hollen. Meteen toen ze haar zag bleef ze staan.

‘Gelukkig dat je er bent. Kom snel!’ riep Louise. Een korte sprint over het plein en Amalia glipte langs de half openstaande poort naar binnen.

‘Is het zover?’ vroeg ze.

‘Ja.’ Louise maakte een opgewonden indruk. ‘Sophie heeft me gestuurd om jou te zoeken.’

‘Wie zijn er nog meer bij Elizabeth?’

‘Alleen Ann. Sophie heeft de andere hofdames weggestuurd. Ann heeft al eerder een bevalling meegemaakt, net als Sophie en jij.’

‘Nou ja, meegemaakt... Ik heb zonder veel te zien op afstand mogen toekijken hoe Elizabeth Ruprecht ter wereld bracht. Een vroedvrouw viste hem opeens onder Elizabeths rokken vandaan. Dat was het zo’n beetje.’

‘Elizabeth wil dat jij erbij bent, net als Sophie,’ zei Louise. ‘Ik moet zorgen dat er voldoende warm water is en dat het haardvuur blijft branden.’

Amalia wierp tersluiks een blik op haar twee jaar jongere zus. Voor een meisje van vijftien moest dit nog spannender zijn dan voor haar. Sophie, dochter van de graaf van Bentheim, was net twintig geworden. Ze was de oudste en had al een aantal geboortes meegemaakt. Hoe oud Ann precies was en hoeveel ervaring zij had, wist Amalia niet. Wat ze wel begreep was dat Elizabeth haar vijfde kind ter wereld moest brengen zonder ervaren vroedvrouw en zonder geneesheer.

Door de steenkoude gang holden ze naar de deur die toegang gaf tot het enige vertrek dat enigszins warm kon worden gestookt.

Elizabeth kreunde van de pijn op het moment dat ze binnenkwamen. Ze lag met opgetrokken knieën op een brits, die wat minder hard was gemaakt door er een deken op te leggen. Ann hield haar hand vast en probeerde haar moed in te spreken. Sophie stond aan het voeteneind. Ze schoof Elizabeths rokken tot boven haar knieën omhoog. Zelfs in het licht van de kaarsen, die het van de buitenwereld afgesloten vertrek verlichtten, was te zien hoe bleek haar gezicht was.

‘Gaat het wel?’ Amalia sloeg een arm om Sophies schouder. ‘Weet je wat je precies moet doen?’

‘Ik denk het.’ Sophie keek haar onzeker aan.

‘Je kunt het, Sophie!’ Elizabeth sprak haar hofdame moed in. Ondanks de pijn van de op elkaar volgende weeën, was ze er helemaal bij. ‘Goed dat je er bent, Amalia, dan kun je haar helpen.’ Ze kreunde. ‘Daar komt er weer een.’

Amalia keek snel de andere kant op, naar Louise, die een nieuw houtblok op het vuur onder de waterketel legde.

‘Wil jij straks de navelstreng doorsnijden, Amalia?’ Elizabeth kromde haar lichaam, haar handen grepen de deken vast. ‘Je mag niet vergeten om de dolk

eerst in het vuur te houden en er daarna brandewijn over te gieten.’ Ze knikte naar een tafeltje waarop een kruikje stond. ‘Oooo...’ Haar gezicht was nat van het zweet. ‘Nog even... Het komt, Sophie. Help me.’

Amalia voelde zich zo duizelig worden, dat ze zich aan een stoel moest vastgrijpen. Ze zag een hoofdje verschijnen, en bloed, veel bloed, daarna een lijfje, dat Sophie wonderlijk kalm naar buiten trok. En nog steeds was Elizabeth er helemaal bij.

‘Wat is het?’

‘Een jongetje, majesteit. U hebt weer een zoon.’

Elizabeth zag kans om te glimlachen. ‘Nu de navelstreng, Amalia.’

Ze pakte de dolk, hield hem in het vuur en overgoot hem met brandewijn. Daarna gaf ze hem aan Ann, die bij het hoofdeinde stond en de geboorte minder heftig had beleefd dan zij. ‘Doe jij het maar. Mijn handen trillen nogal.’

‘Amalia toch. Voor iedere vrouw is er een eerste keer,’ stelde Elizabeth haar gerust ‘Pak jij de windsels maar om het bloeden te stelpen. En Louise, help jij Sophie met het wassen.’

Sprakeloos keek Amalia naar Elizabeth. Zelfs nu zag ze nog kans om de regie in handen te houden. Goed, dit was haar vijfde kind, en lang had de bevalling niet geduurd. Maar toch. Wat was die vrouw een doorzetter.

‘Weet u al hoe hij gaat heten, majesteit?’ durfde Louise te vragen nadat de baby was gewassen en zo goed en zo kwaad als het kon was ingebakerd. Ze legde hem op de borst van de koningin, die hem liefdevol in haar armen sloot.

‘Maurits. Hij zal Maurits heten, naar een neef van me. Als ik weer op de been ben, reizen we naar de Nederlanden. Maurits heeft beloofd dat hij ons onderdak zal verlenen totdat we Bohemen terughebben.’